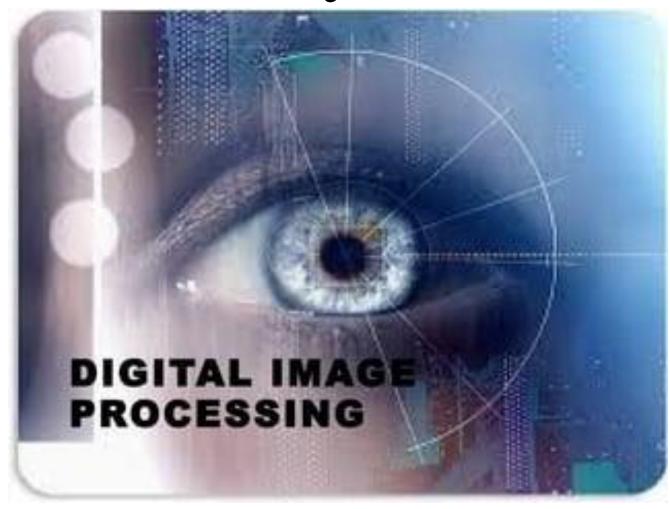
Xử lý ảnh

Mục tiêu

- Cung cấp những kiến thức cơ bản về kỹ thuật xử lý ảnh
- Nhận dạng mẫu

Đánh giá

• Thường xuyên: 30%

• Thi tự luận: 70%

Nội dung

- Chương 1. Tổng quan về xử lý ảnh
- Chương 2. Các phép toán không phụ thuộc vào không gian và các thao tác trên đa ảnh
- Chương 3. Các phép biến đổi phụ thuộc vào không gian
- Chương 4. Phương pháp phân đoạn ảnh
- Chương 5. Phương pháp phát hiện biên
- Chương 6. Biến đổi hình thái học
- Chương 7. Kỹ thuật nhận dạng

Tài liệu tham khảo

- [1] "Giáo trình nhận dạng và xử lý ảnh", Hoàng Văn Dũng, Nhà xuất bản Khoa học kỹ thuật, 2018.
- [2] "Bài giảng Xử lý ảnh", Bộ môn HTTT, Trường ĐHCNTT&TT, 2023.
- [3] "Giáo trình xử lý ảnh", Đỗ Năng Toàn, Phạm Việt Bình, Nhà xuất bản Khoa học kỹ thuật, 2008.
- [4] "Nhập môn xử lý ảnh số", Lương Mạnh Bá, Nguyễn Thanh Thủy, Nhà xuất bản Khoa học kỹ thuật, 1999.
- [5] "Xử lý ảnh và video số", Nguyễn Kim Sách, Nhà xuất bản Khoa học kỹ thuật, 1997.

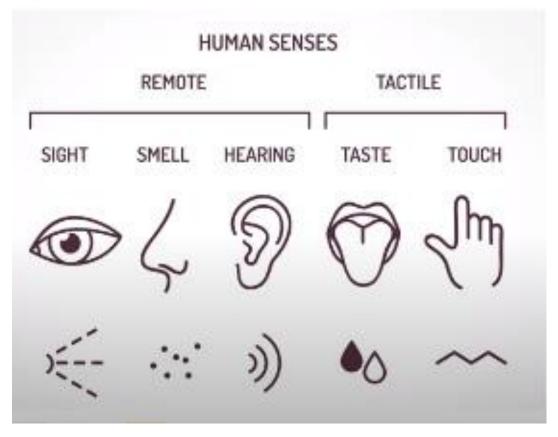
Ngôn ngữ thực hành

- C++
- Python
- Matlab
- Các ngôn ngữ khác
- Thư viện OpenCV

- Các khái niệm
- Cấu trúc của hệ thống xử lý ảnh
- Mô hình màu và loại ảnh
- Cấu trúc dữ liệu ảnh
- Một số định dạng ảnh phổ biến
- Úng dụng của xử lý ảnh

- Con người thu nhận thông tin qua các giác quan nào?
- Hình ảnh chiếm bao nhiêu %?

• 5 giác quan chính của con người (thị giác, thính giác, xúc giác, khứu giác, vị giác)

• Thông tin đến từ các giác quan: Theo nghiên cứu [Heil92] các thông tin đến từ:

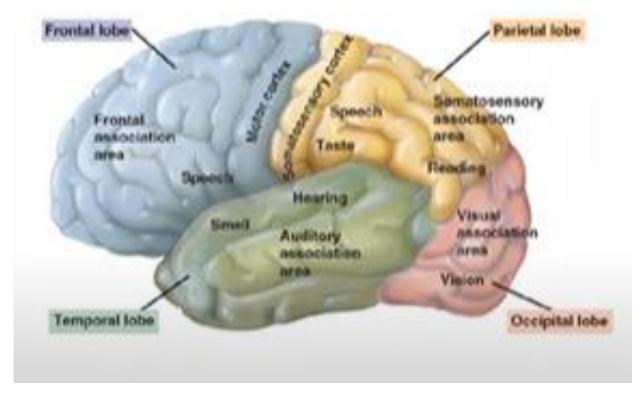
• Thị giác: 70%

• Thính giác: 20%

• Khứu giác: 5%

• Xúc giác: 4%

• Vị giác: 1%

- Điểm ảnh (pixel): được xem như dấu hiệu hay cường độ sáng tại một toạ độ trong không gian của đối tượng
 - Ví dụ: I(41, 58) = 210
- **Ảnh số** (digital image) là một biểu diễn dữ liệu rời rạc thể hiện thông tin về không gian và cường độ màu. Ảnh số gồm một tập hữu hạn các phần tử được biểu diễn bởi giá trị số.

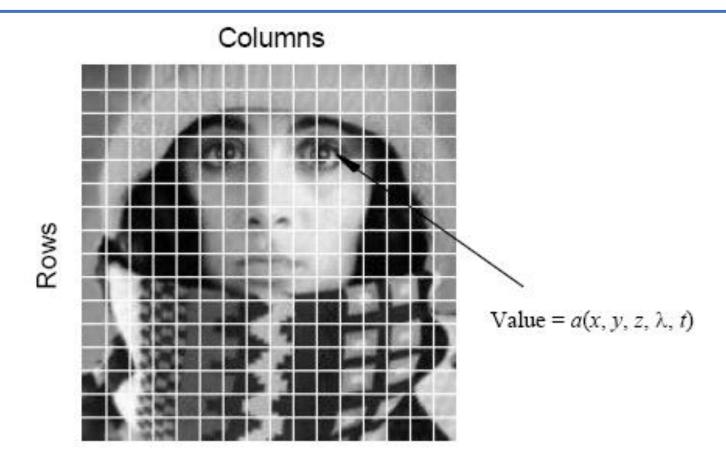
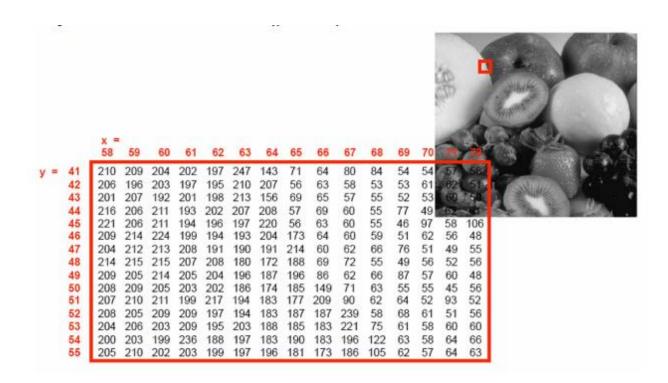
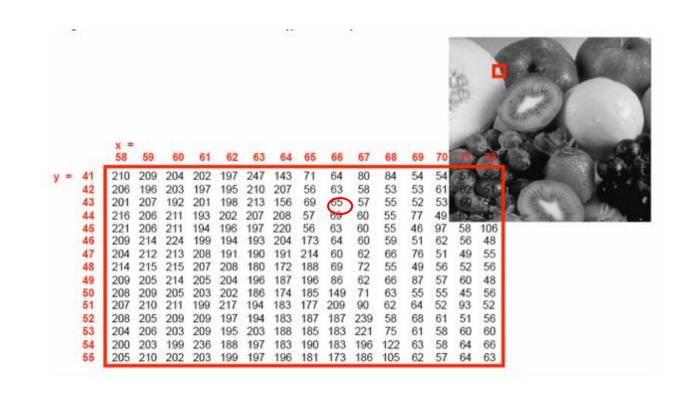

Figure 1: Digitization of a continuous image. The pixel at coordinates [m=10, n=3] has the integer brightness value 110.

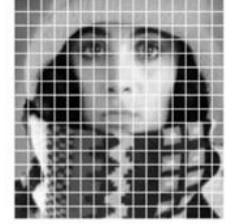
• Ảnh số thường được biểu diễn dưới dạng ma trận 2 chiều, mỗi phần tử của ảnh số gọi là điểm ảnh.

• Ảnh số thường được biểu diễn dưới dạng ma trận 2 chiều, mỗi phần tử của ảnh số gọi là điểm ảnh.

Columns

Mức xám (gray level)

- Giá trị mức xám là kết quả ánh xạ giá trị độ sáng của một điểm ảnh màu trong không gian thực với một giá trị số nguyên dương thể hiện mức độ sáng tối của điểm ảnh đó
- Các thang giá trị mức xám thường dùng là 2, 16, 32, 64, 128,
 256
- Ánh đa mức xám thường dùng là 256, như vậy mức xám thường được xác định trong khoảng [0, 255]

- Ảnh tự nhiên: thu nhận qua các thiết bị chụp
- Ảnh nhân tạo: Tạo ra dựa trên các công cụ trên máy tinh (đồ họa, hiện thực ảo) hoặc bác thuật toán

Các dạng ảnh

Ånh	Số bit/pixel	Số màu
Ảnh đen trắng	1	2
Ảnh đa cấp xám	8	256
Ảnh RGB	24	256 ³
Ånh 32 bit	32	2564

Ånh màu

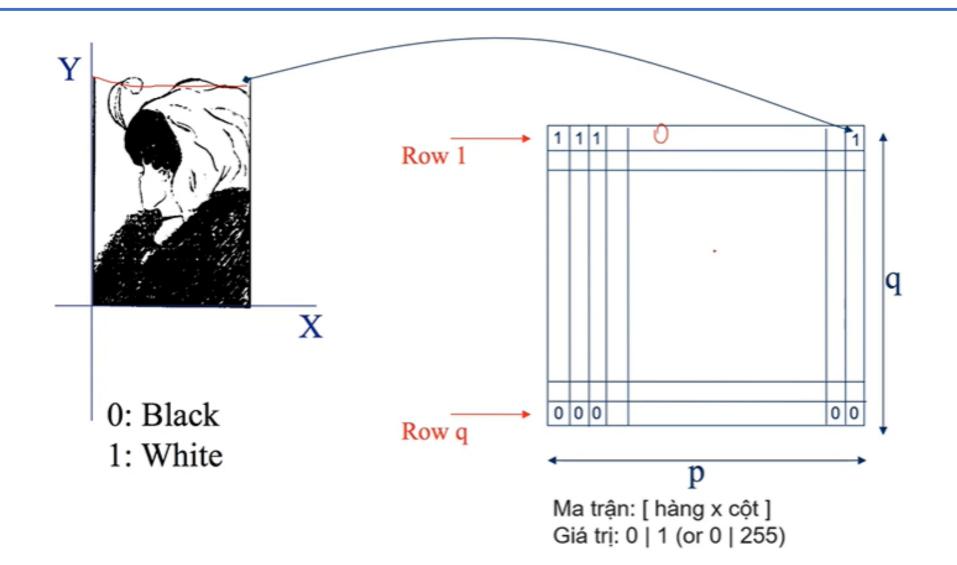
Ånh đa mức xám

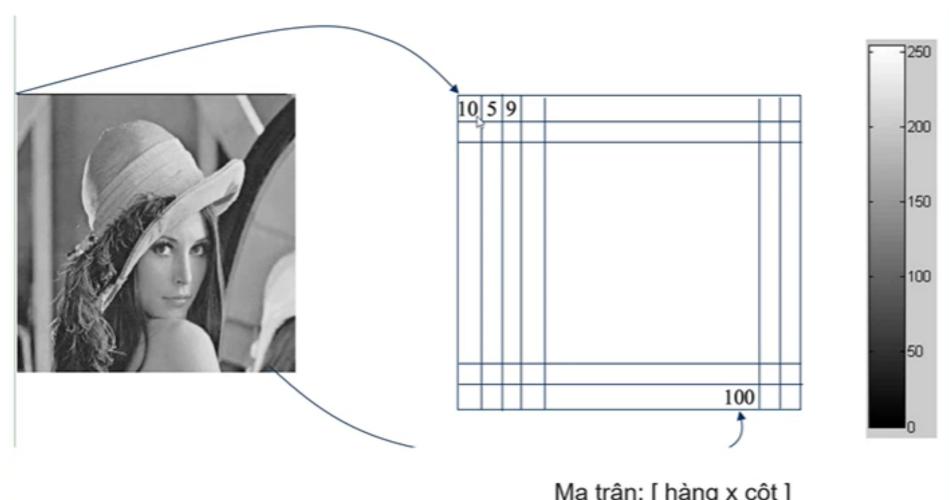

Ảnh hồng ngoại: cung cấp thông tin ảnh dựa trên phản xạ ánh sáng hồng ngoại hoặc bức xạ hồng ngoại mà các đối tượng trong khung nhìn phát ra

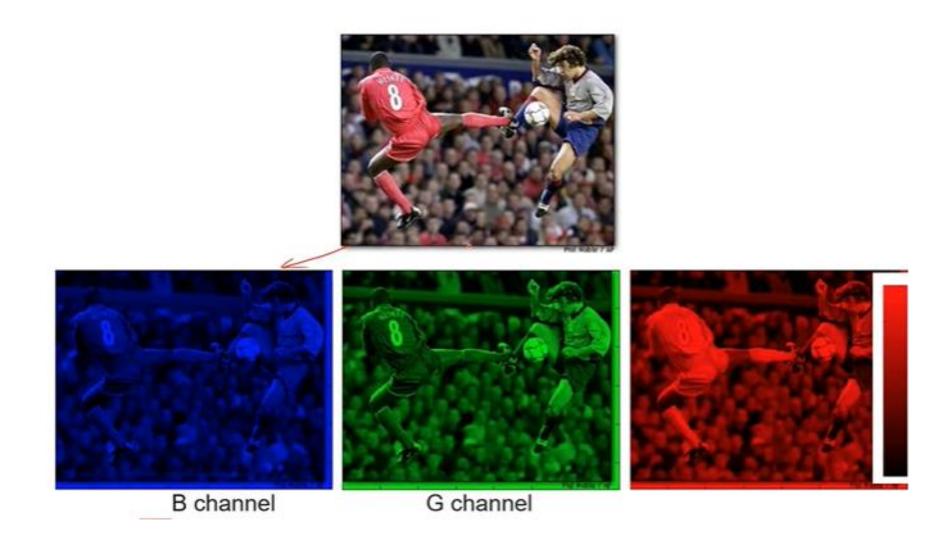

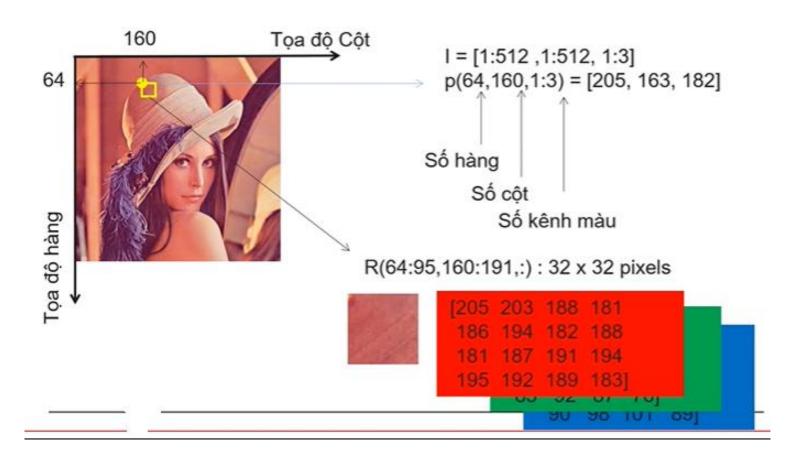

Ma trận: [hàng x cột]

Giá trị: 0 .. 255

Giá trị màu tại mỗi điểm ảnh, vùng ảnh

Ånh mức xám Gray scale

Ånh Màu RGB

Ånh trắng/đen BW

Đặc điểm	Ành mức xám	Ành Màu	Ành trắng/đen
Ma trận biểu diễn	[512 x 512]	[512 x 512 x 3]	[512 x 512]
Số kênh	1	3	1
Giá trị biểu diễn	[0 255]	[0 255, 0255, 0255]	[0 , 255]

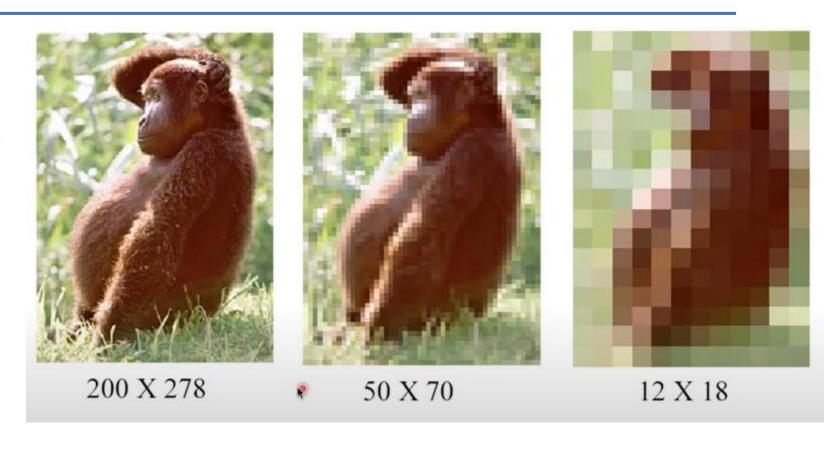
Task 2: Key Information Extraction (KIE)

At maximum, a receipt image is associated with 4 fields annotated by human annotators. With different receipt's formats, the numbers of text lines might be different as some receipts do not contain all fields. For instance, the SELLER_ADDRESS might not exist in the receipt or simply, because the line is not readable.

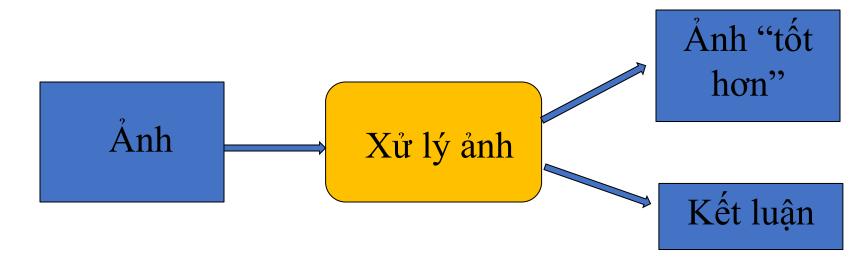
Input	Output (1 line, 4 fields, separated by).
SC TO. CO Torol load Staker from CASS Bask To law for control of the Torol of the CASS Torol of the Cass of the	SCTC CÔ THỞ 104 TRẬN PHÚ – CẨM 104 Trần Phú – phường Cẩm Tây – Thành phố Cẩm Ngày 09/08/2020 (7:44 CH 7:44CH) Tổng thanh toán 115.000đ

Độ phân giải

- Số điểm ảnh trên mỗi diện tích biểu diễn xác định độ phân giải của ảnh số
- Một số độ phân giải thông dụng: 640x480, 800x600, 1024x768 (HD), 192x1080 (full HD), 3840x2160 (UHD),...

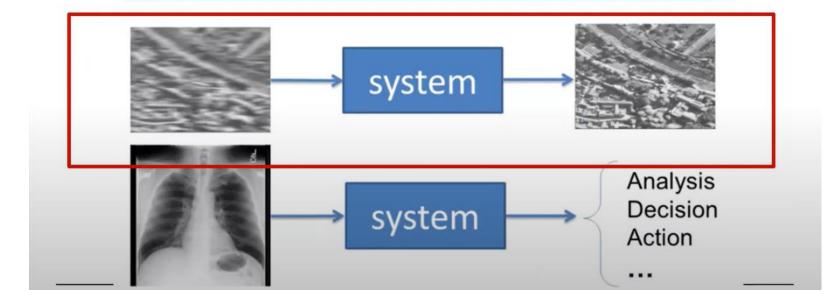

Xử lý ảnh là quá trình biến đổi từ một ảnh ban đầu được thu nhận từ thiết bị sang một không gian mới sao cho làm nổi bật đặc tính dữ liệu, thuận lợi cho quá trình xử lý thông tin và nâng cao độ chính xác

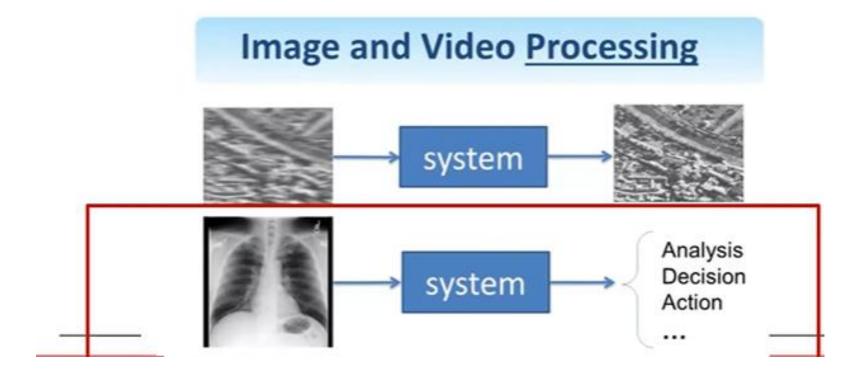

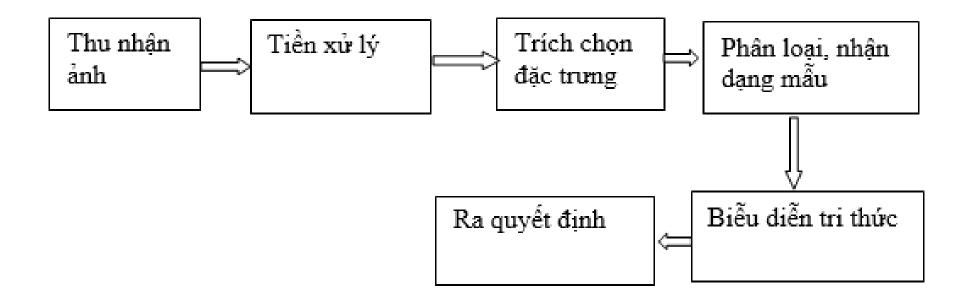
 Định nghĩa hẹp về hệ thống xử lý ảnh: Thực hiện các thao tác, biến đổi nhằm biến ảnh đầu vào thành ảnh đầu ra mong muốn.

Image and Video Processing

Định nghĩa rộng về hệ thống xử lý ảnh: Hiểu theo nghĩa rộng hơn là một hệ thống thực hiện các tính toán trên ảnh đầu vào nhằm cho phép hỗ trợ hoặc đưa ra quyết định,.... gần với lĩnh vực Thị giác máy tính

• Ảnh có thể được thu nhận qua các thiết bị nào?

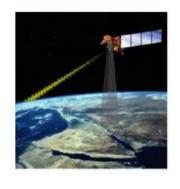
• Thu nhận ảnh: là việc hình ảnh về thế giới thực được thu nhận và chuyển qua tín hiệu ảnh rời rạc thông qua máy ảnh kỹ thuật số hoặc các thiết bị thu hình ảnh khác

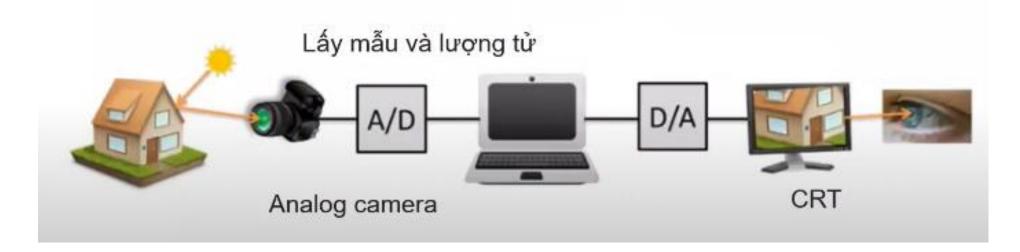

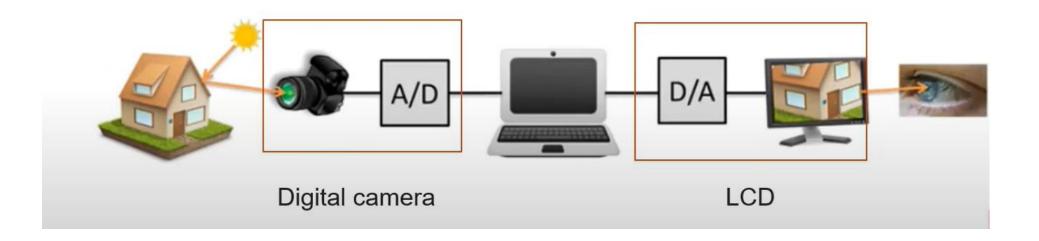

Hệ thống thu nhận ảnh tương tự (analog)

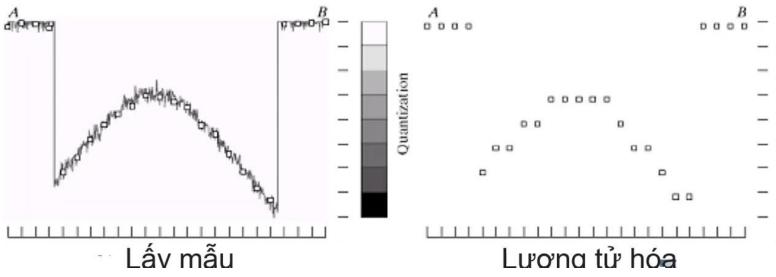
Hệ thống thu nhận ảnh số (digital)

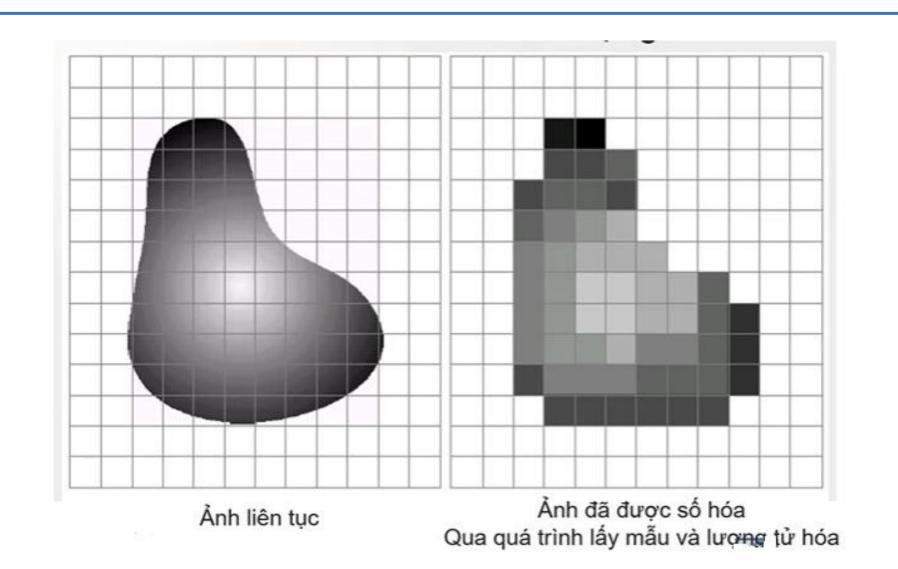

- Thu nhận ảnh là một quá trình nhằm biến đối năng lượng quang học thành ảnh.
- Quá trình này được tích hợp trong các máy ảnh hiện nay.
- Các thành phần chính của quá trình thu nhận ảnh bao gồm: đối tượng/cảnh, ánh sáng, hệ thống thấu kính cho phép tạo ảnh và các cảm biến để lưu trữ hình ảnh.

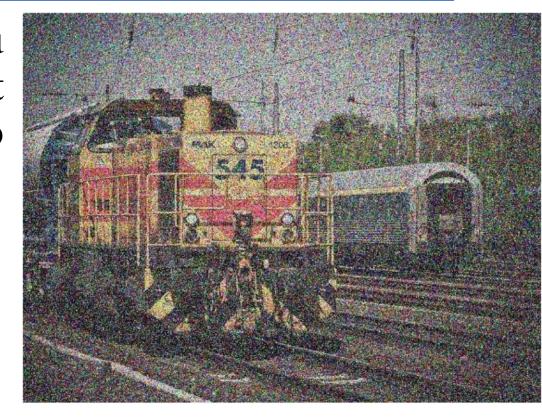
Digitization = Sampling + Quantization (Lấy mẫu) + Lượng tử hóa

- Sampling (Lấy mẫu): Bị giới hạn (quy định) bởi kích thước của cảm biến (kích thước của ma trận điểm ảnh trên cảm biến)
- Mức lượng tử hóa: bị hạn chế (quy định) bởi số mức ánh sáng định nghĩa trong 1 giải liên tục

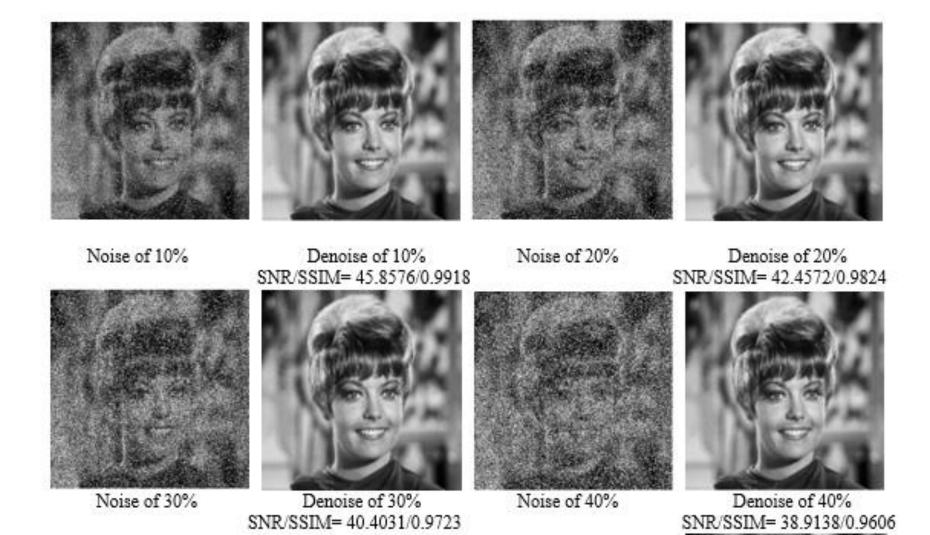
- Tiền xử lý là bước xử lý trên ảnh đầu vào nhằm khử nhiễu, làm nổi bật một số tính chất của ảnh nhằm nâng cao chất lượng các bước xử lý sau.
- Ảnh có thể bị suy biến do
 - Chất lượng thiết bị thu nhận
 - Do nguồn sáng
 - Do nhiệu
- Cần tăng cường và khôi phục lại ảnh

- Nhiễu hệ thống: Đặc trưng của nhiễu hệ thống là tính tuần hoàn.
 - Có thể tách được loại nhiễu này bằng việc sử dụng phép biến đổi Fourier và loại bỏ các điểm đỉnh (peaks).
- Nhiễu ngẫu nhiên: là nhiễu không rõ nguyên nhân
 - Khắc phục bằng các giải pháp lọc, phương pháp nội suy.
- Nhiễu Gauss
- Nhiễu muối tiêu (salt and pepper)
- Nhiễu Shot hay nhiễu Poisson
- Nhiễu Speckle hay nhiễu đốm

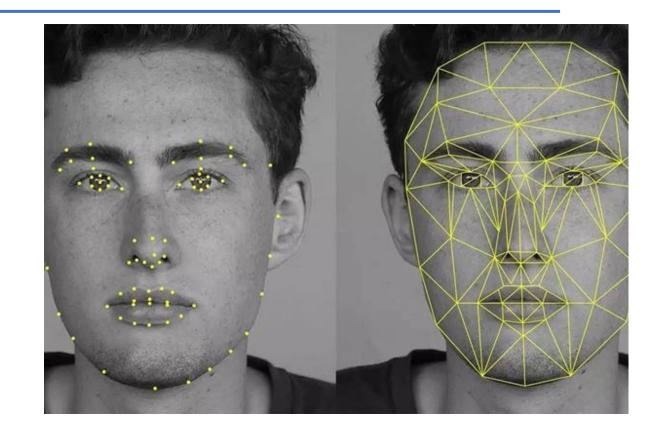
- Chỉnh mức xám: Đây là các kỹ thuật nhằm chỉnh sửa tính không đồng đều của thiết bị thu nhận hoặc tăng độ tương phản giữa các vùng ảnh.
- Chỉnh tán xạ: Ảnh nhận được từ các thiết bị điện tử hay quang học có thể bị nhoè. Phương pháp biến đổi dựa trên tích chập của ảnh với hàm tán xạ cho phép giải quyết được bài toán hiệu chỉnh này.

Salt and pepper noise

- Trích chọn đặc trung là quá trình biến đổi dữ liệu ảnh đầu vào thành tập các đặc trung.
- => Giúp nâng cao chất lượng phân loại mẫu
- Các đặc trưng
 - Đặc trưng màu sắc
 - Đặc trưng hình dạng
 - Đặc trưng kết cấu

•

- Phân loại, nhận dạng mẫu là quá trình xử lý dữ liệu bằng các kỹ thuật, phương pháp phân tích đặc trưng để phân loại mẫu về các nhóm có một số tính chất chung
 - Các phương pháp phân loại nhận dạng mẫu thường sử dụng các kỹ thuật học máy, học sâu

• Biểu diễn tri thức: các mẫu dữ liệu sau khi phân loại, nhận dạng được biểu diễn dưới dạng tri thức giúp hệ thống có khả năng "hiểu biết" ngữ nghĩa của nó theo từng kiểu ứng dụng khác nhau trong hệ thống trí tuệ nhân tạo và hệ thống thông minh

- Ra quyết định: là bước cuối cùng của hệ thống để đưa ra các quyết định thực hiện một nhiệm vụ nào đó
 - Ví dụ: hệ thống robot di chuyển tự động, khi phát hiện chướng ngại vật, robot sẽ tự động ra quyết định tìm kiếm đường đi mới và di chuyển theo đường đi khả thi

1.3. Mô hình màu và loại ảnh

1.3.1. Các hệ màu thông dụng

1.3.1.1. Mô hình màu

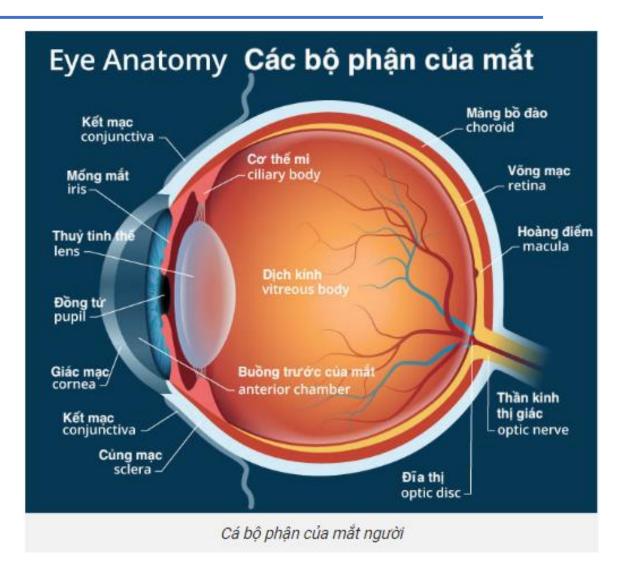
Cấu tạo của mắt

Giác mạc (cornea) trong suốt, bao bọc phía ngoài mắt.

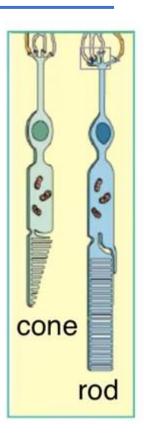
Võng mạc bao bọc phía trong mắt

Mô mạc (choroid) bao gồm một mạng mạch máu nhỏ li ti, nó là nguồn nuôi mắt chính. Mô mạc giúp làm giảm số lượng ánh sáng đi vào mắt. Tròng mắt co và dãn để điều tiết lượng ánh sáng đi vào mắt. Độ mở của tròng mắt thay đổi với đường kính 2-8nm. Mặt trước của tròng mắt bao gồm sắc tổ nhìn của mắt.

Thấu kính mắt tập trung lượng ánh sáng vào các tế bào thần kinh mắt (hoàng điểm)

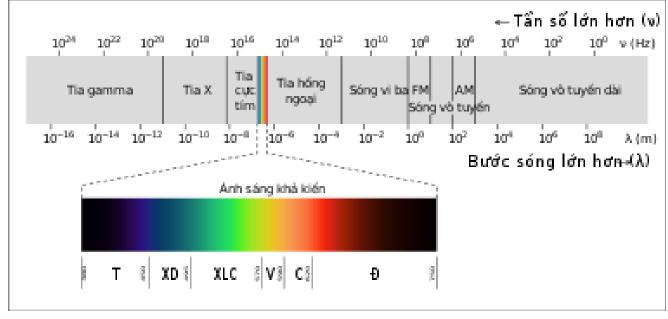
- Màng hoàng điểm (retina) được tạo ảnh nếu như mắt nhận ánh sáng hội tụ từ vật thể bên ngoài mắt. Có 2 loại tế bào nhận ánh sáng là dạng hình nón (cones) và que (rod).
- Tế bào hình nón ở mỗi mắt gồm 6-7 triệu. Nó nằm chủ yếu ở trung tâm hoàng điểm và nhạy với màu sắc. Mắt người nhận biết các chi tiết nhỏ nhờ tế bào hình nón gọi là nhìn thấy ánh sáng mạnh.
- Số lượng tế bào hình que 75-150 triệu, phân bố trên bề mặt hoàng điểm. Các tế bào hình que cho một hình ảnh chung về trường chiếu sáng, nó không nhạy với màu sắc mà nhạy với ánh sáng có mức thấp gọi là nhìn thấy ánh sáng tối.
- Ảnh trên võng mạc được ánh xạ sơ cấp trong vùng hoàng điểm.

 Ánh sáng (Light) là bức xạ điện tử kích thích sự nhìn của chúng ta, được biểu diễn bởi phân bố năng lượng L(λ), λ là bước sóng có giới hạn từ 350nm đến 780nm.

• Ánh sáng mà con người nhận biết (hay màu khác nhau) là dải tần hẹp

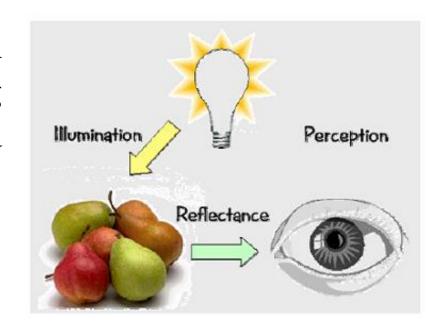
trong quang phổ điện từ

• Tại sao chúng ta lại nhìn thấy các đối tượng có màu sắc khác nhau?

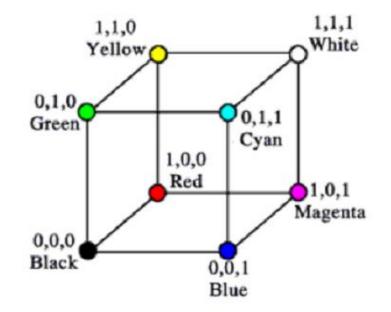
• Màu sắc của các vật thể là màu sắc của ánh sáng do chúng phát xạ ra (nếu là vật nóng sáng) hay phản xạ từ chúng từ một nguồn chiếu sáng (nếu coi vật là không nóng sáng).

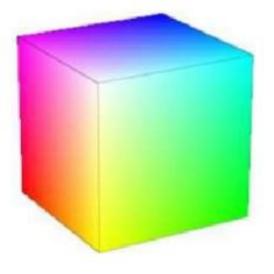

• Mô hình màu là mô hình toán học trìu tượng bao gồm 3 hoặc 4 giá trị (màu cơ sở) để tạo ra các màu khác nhau

Mô hình màu RGB

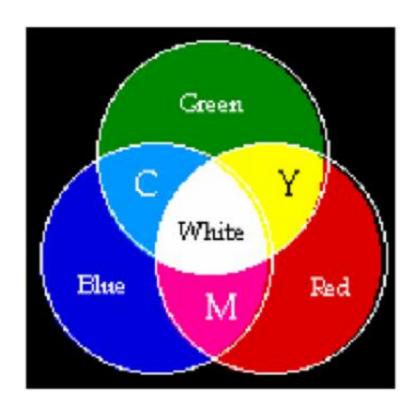
- 3 màu cơ sở Red (đỏ), Green (xanh lá cây), Blue (xanh nước biển)
- Thể hiện bởi hình lập phương có cạnh bằng 1 với các trục R, G, B

Mô hình màu RGB

- Mô hình màu cộng tính
- Nhận xét
 - Mô hình này không thể biểu diễn mọi màu trong phổ nhìn thấy
 - Màn hình máy tính và TV sử dụng mô hình này
 - Phụ thuộc vào thiết bị

Mô hình màu RGB

- Chuyển đổi ảnh RGB thành ảnh đa mức xám
- Grey=0.2989R+0.5870G+0.1140B

```
RGB = imread('peppers.png');
imshow(RGB)
```


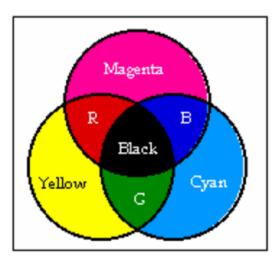
I= rgb2gray(RGB); figure imshow(I)

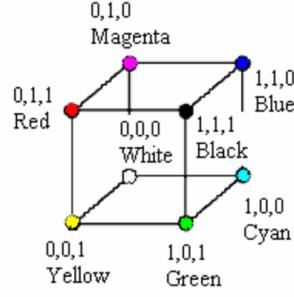

Mô hình màu CMY

- 3 màu cơ sở C (Cyan), M(Magenta), Y(Yellow)
- Đây là mô hình màu bù của mô hình màu RGB
- Mô hình màu trừ tính
- Úng dụng trong in ấn
- Chuyển đổi RGB->CMY

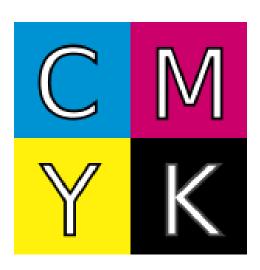
$$\begin{bmatrix} C \\ M \\ Y \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 1 \\ 1 \\ 1 \end{bmatrix} - \begin{bmatrix} R \\ G \\ B \end{bmatrix}$$

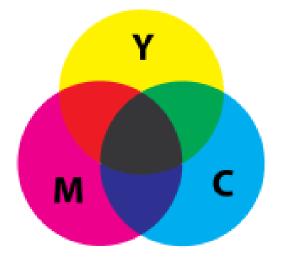

Mô hình màu CMYK

- Mô hình màu CMYK: bố sung thêm màu đen (K-Key: Black)
- \bullet CMY \rightarrow CMYK
- K = min(C,M, Y)
- C= C-K, M=M-K, Y=Y-K
- Úng dụng trong in ấn

Mô hình màu CMYK

- In tách màu:
- 1. Cyan C
- 2. Magenta M
- 3. Yellow Y
- 4. Black K
- 5. Cyan+Magenta C+M
- 6. Cyan+Magenta+Yellow C+M+Y
- 7. CMYK

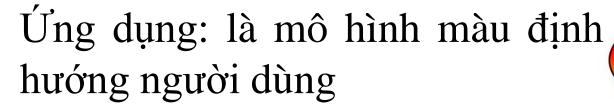
Mô hình màu HSV

- H (Hue)- sắc màu: là giá trị thể hiện sắc màu của hình ảnh
- S (Saturation) là giá trị thể hiện mức độ bão hòa màu. Giá trị của nó để chỉ mức độ thuần khiết của màu
- V (value) là giá trị đo độ sáng của màu
- Mô hình màu được xác định là hình nón hoặc hình chóp sáu cạnh

Mô hình màu HSV

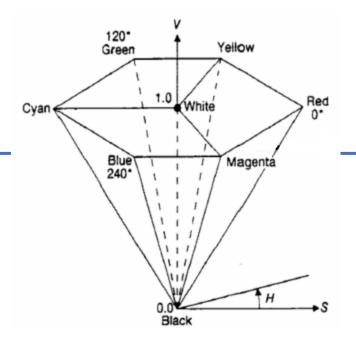
$$0^{0} \le H \le 360^{0}$$

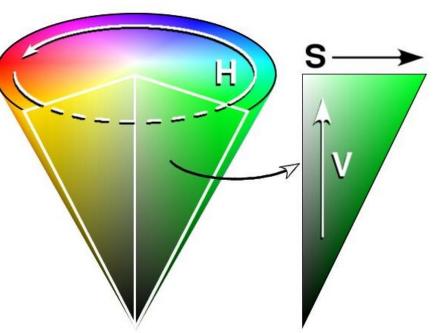
 $0 \le S, V \le 1$

Lệnh chuyển từ RGB sang HSV

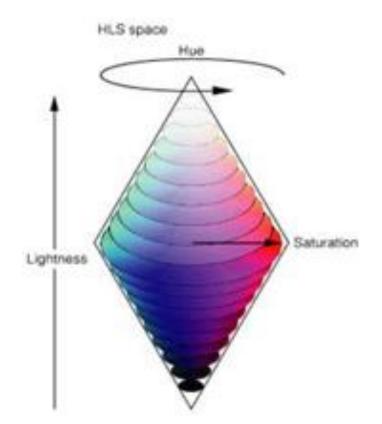
$$HSV = rgb2hsv(RGB);$$

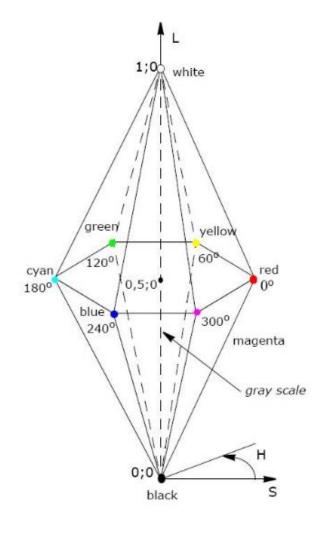

Mô hình màu HLS

Mô hình màu HLS (Hue, Lightness, Saturation)

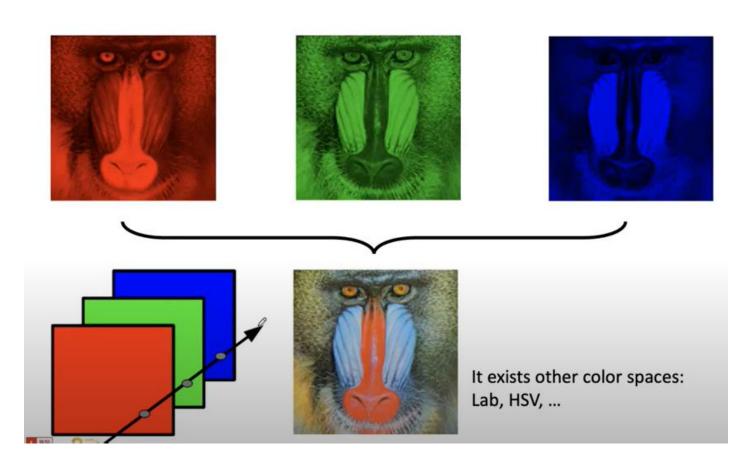

1.3.2. Một số loại ảnh thông dụng

Ảnh màu

- Trong ảnh RGB, thông thường mỗi kênh màu dùng 8 bit để biểu diễn cho mỗi điểm ảnh
- Trong ảnh RGB, thông thường mỗi kênh màu dùng 8 bit để biểu diễn cho mỗi điểm ảnh

1.3.2. Một số loại ảnh thông dụng

Ẩnh đa mức xám

- Ảnh đa mức xám dùng một kênh để thể hiện cường độ sáng của điểm ảnh
- Một số loại ảnh đa mức xám phổ biến:
 - Ånh 256 mức xám: dùng 8 bit/pixel
 - Ånh 8 mức xám: dùng 3 bit/pixel
 - Ånh 2 mức xám (ảnh đen trắng): dùng 1 bit/pixel

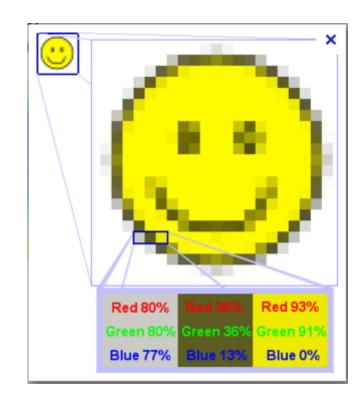
1.3.2. Một số loại ảnh thông dụng

Ånh quang phổ

- Ảnh quang phổ là trường hợp tổng quát của hình ảnh với các loại tín hiệu tương ứng với các loại bước sóng đặc biệt nào đó, bao gồm cả các loại bước sóng nhìn thấy
- Ảnh quang phổ có thể biểu diễn dưới dạng ảnh màu hoặc ảnh đa mức xám, ảnh nhị phân
- Có nhiều ảnh loại quang phổ khác nhau như ảnh quang phổ X-ray, ảnh quang phổ hồng ngoại,...

Cấu trúc ảnh Raster:

- Ảnh được biểu diễn dưới dạng ma trận các điểm ảnh
- Hầu hết các ảnh được lưu trữ theo các định dạng thông thường đều theo cấu trúc raster và các biến thể nén như GIF, JPEG và PNG
- Thuận lợi cho hiển thị và in ấn
- Khi phóng to thường có hiện tượng răng cưa

Cấu trúc ảnh vector:

• Ảnh vector được tạo nên từ những yếu tố chính của hình học như điểm rời rạc, các đường thẳng, đường cong, đa giác và các vùng tương ứng với các đối tượng...

• Ưu điểm:

- khi phóng to hoặc thu nhỏ ảnh không bị vỡ, không bị hiện tượng răng cưa. Kích thước ảnh vector thường nhỏ, chứa đối tượng đơn giản
- Ảnh vector được dùng nhiều trong thiết kế logo, icon avata, ảnh nghệ thuật vector
- Hạn chế: hình ảnh thường không tự nhiên, không sắc nét với ảnh ngoại cảnh, phân phối màu phức tạp

Ånh Vector

Ånh Bitmap

1.5. Một số định dạng ảnh phổ biến

Định dạng ảnh TIFF

- TIFF (Tagged image format file) được giới thiệu năm 1986, là một định dạng file ảnh chất lượng cao
- Sử dụng kỹ thuật nén không mất dữ liệu
- Được sử dụng nhiều trong ngành công nghiệp in ấn và xuất bản

1.5. Một số định dạng ảnh phổ biến

Định dạng ảnh GIF

- GIF (Graphics interchange format) được phát triển từ năm 1987
- Thường được biểu diễn và truyền hình ảnh trong môi trường Web
- Biểu diễn hình ảnh thành các frame để tạo ảnh chuyển động
- Thường có kích thước nhỏ, chất lượng hình ảnh vừa phải
- Nén không mất mát thông tin

1.5. Một số định dạng ảnh phổ biến

Định dạng ảnh JPG

- Định dạng ảnh JPG (Joint photographic group) được đề xuất năm 1992
- Nén mất mát thông tin
- Sử dụng tốt và hiệu quả đối với các loại ảnh tĩnh, ảnh có màu sắc phức tạp, ảnh đa mức xám, ảnh ngoại cảnh và ảnh chân dung

1.5. Một số định dạng ảnh phổ biến

Định dạng ảnh BMP

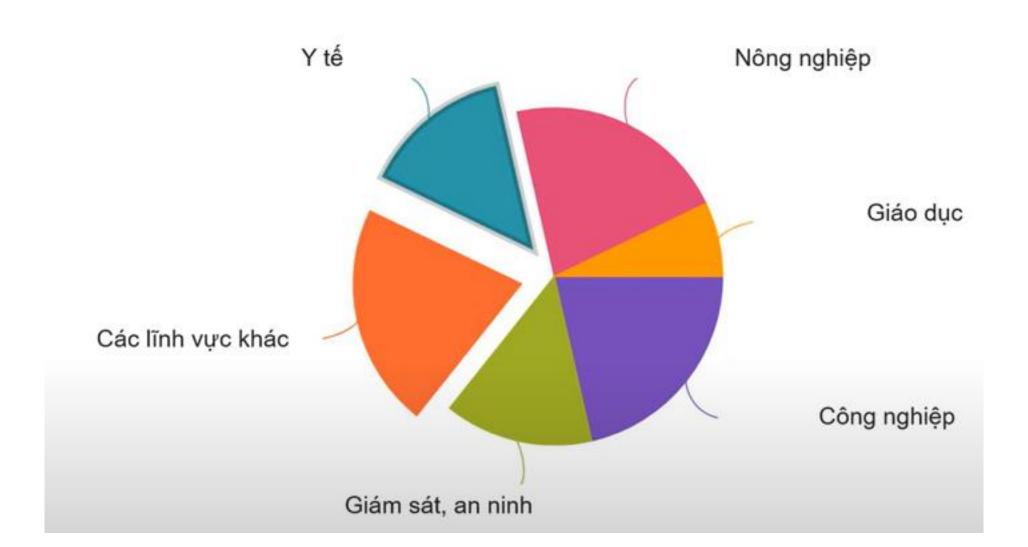
- Được phát triển năm 1994
- Được sử dụng lưu trữ ảnh dạng thô
- Dữ liệu không nén
- Phù hợp cho việc in ấn, chỉnh sửa hình ảnh
- Được đọc dễ dàng
- Dung lượng lưu trữ lớn

1.5. Một số định dạng ảnh phổ biến

Định dạng ảnh PNG

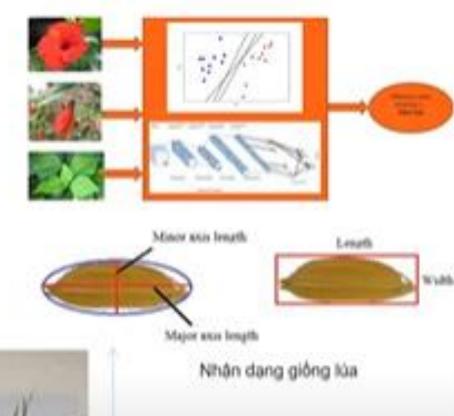
- Định dạng ảnh PNG (Portable Network Graphics) được đề xuất năm 1996
- Nén dữ liệu không bị mất thông tin
- Khi phóng to ảnh không bị răng cưa
- Sử dụng tốt cho các hình ảnh web, thiết kế logo, những mảng màu phẳng, hình ảnh có nền trong suốt hoặc bán trong suốt

- Em hãy nêu một số ứng dụng của xử ảnh xung quanh mình?
- Phát hiện người trong camera
- Nhận diện khuôn mặt
- Hỗ trợ lái xe
- Tìm kiếm theo hình ảnh trên các trang thương mại điện tử
- Y tế: hỗ trợ chuẩn đoán bằng hình ảnh

Al Camera cho nông nghiệp

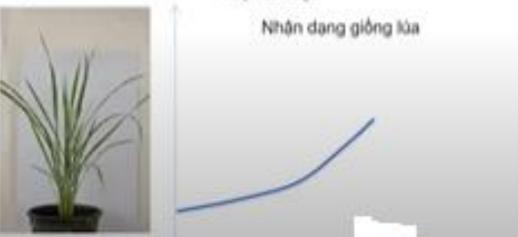
- Nhận dạng/phân loại thực vật học dựa trên hình ảnh
 - Nhận dạng cây
 - Nhận dạng thóc giống
- Phân tích và đánh giá tăng trưởng, hành vi
 - Đánh giá khả năng nảy mầm
 - Đánh giá sức khỏe của đàn ong

Ước lượng khá năng này mắm của lúa giống

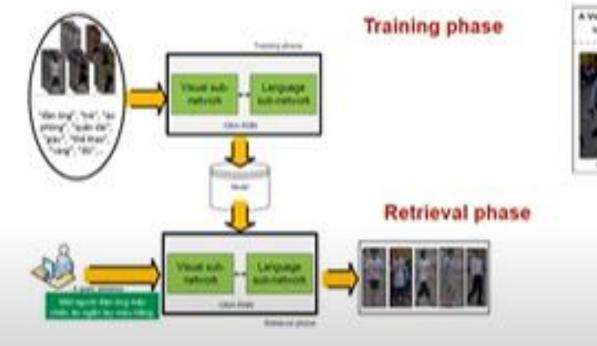
Úng dụng trong nông nghiệp

• Phát hiện đánh giá sức khoẻ của đàn ong

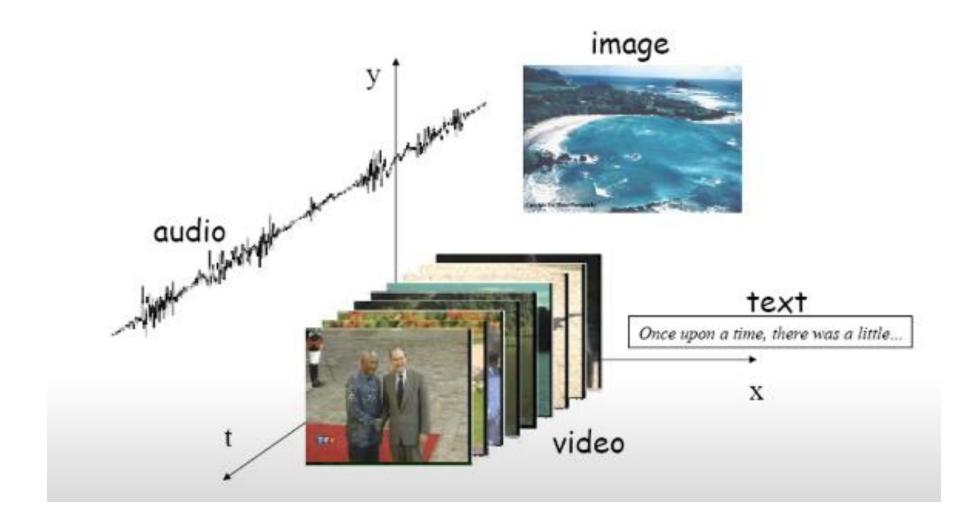

Al camera cho giám sát, an ninh

- Định danh lại người trong mạng camera giám sát
- Tìm kiếm người dựa trên câu mô tả bằng ngôn ngữ tự nhiên
- Phát hiện sự kiện bất thường

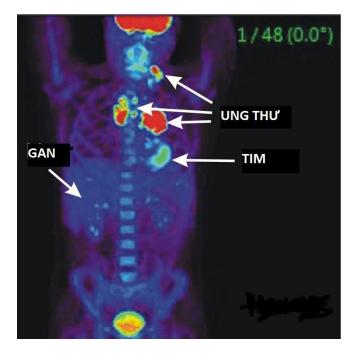

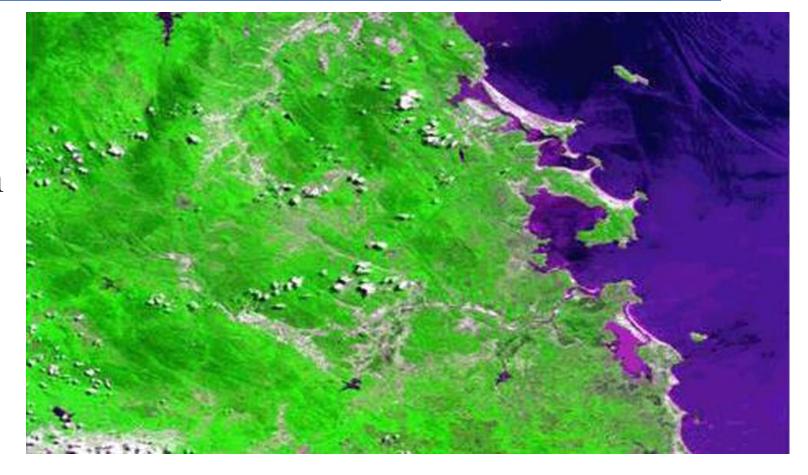
• Lĩnh vực quân sự, an ninh, quốc phòng: Tự động nhận dạng, phát hiện tội phạm, theo vết và truy tìm thủ phạm thông qua hình ảnh hiện trường phạm tội và các vấn đề hỗ trợ do tìm tội phạm qua hệ thống giám sát an ninh toàn cầu, quốc gia.

• Trong lĩnh vực y tế: Phân tích hình ảnh, chuẩn đoán bệnh qua các loại hình ảnh tia Gamma, X-quang, scan PET/CT (cắt lớp phát xạ), ảnh cực tím và đặc biệt với sự thành công của kỹ thuật học sâu đã giúp cho các chuẩn đoán hình ảnh y học đạt kết quả cao.

 Trong lĩnh vực viễn thám, vũ trụ: thám hiểm vũ trụ, do thám, phân tích và phát hiện vật thể trong vũ trụ.

- Trong lĩnh vực giao thông, dân sự:
 - Các hệ thống khôi phục ảnh, chỉnh sửa, điều chỉnh độ phân giải, xử lý màu sắc, mã hóa và truyền tin.
 - Nhận dạng và phân loại hành động trong các hệ thống giám sát an ninh, hệ thống xe không người lái, giám sát sản phẩm sản xuất công nghiệp, robot phục vụ dân sự, giám sát bãi xe thông minh, kiểm soát-điều khiển giao thông thông minh.

- Hệ thống nhận dạng chữ: VietOCR 6.8.0
- Hoạt hình: biến đổi hình học, bóp méo hình học (morph)
- Dự báo thời tiết, cháy rừng, lũ lụt, sâu bệnh, khoáng sản.
- Nhận dạng vân tay, Water Marking
- Dấu thông tin trong ảnh, Nhận dạng mã vạch
- Các robot tự động phục vụ.

Bài tập

- Thực hiện đọc, ghi ảnh, lưu ảnh
- Chuyển từ ảnh màu sang ảnh đa mức xám
- Chuyển đổi các mô hình màu